

HAKIJAN OPAS: YHTENÄISEN ASIAKIRJAN TÄYTTÄMINEN

Hakijoita pyydetään kiinnittämään erityistä huomiota kohtiin, joissa on maininta ”TÄRKEÄÄ”

Huom. Tämän oppaan tarkoituksena on auttaa hakijoita laatimaan suojattujen maantieteellisten merkintöjen (SMM) ja suojattujen alkuperänimitysten (SAN) rekisteröintihakemuksia maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden laatujärjestelmistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1151/2012 mukaisesti. Oppaalla ei ole kuitenkaan oikeusvaikutusta. Ainoastaan mainittu asetus ja EU:n muut säännökset ovat sitovia.

YLEISTÄ

Yhtenäinen asiakirja on itsenäinen asiakirja. Siihen ei ole suositeltavaa lisätä viittauksia liitteisiin, jäsenvaltion lainsäädäntöön tai sääntöihin, EU:n lainsäädäntöön, eritelmiin eikä muihinkaan asiakirjoihin. Sen mukana ei pidä toimittaa laajaa kirjallisuusluetteloa. Yhtenäisen asiakirjan ei tarvitse olla pitkä (enimmäispituus 3–5 sivua, sanoja enintään 2 500, paitsi asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa), mutta sen täytyy olla varsin tarkka ja konkreettinen.

Yhtenäisessä asiakirjassa on vältettävä subjektiivisia ja epätarkkoja kuvauksia, kuten ”herkullinen”, ”täydellinen”, ”maukas”, ”kaunis” ja ”kotirouvien suosikki” sekä liioittelua ja epätieteellisiä ylisanoja, kuten ”paras” ja ”kysytyin”.

Yhtenäinen asiakirja on laadittava komission verkkosivustolla olevalle mallilomakkeelle, joka on saatavilla kaikilla EU:n kielillä. Mallilomakkeet ovat jo valmiiksi muodossa, jossa ne voidaan julkaista EUVL:ssä, jos hakemus hyväksytään. Mallilomakkeet ovat seuraavassa osoitteessa:

http://ec.europa.eu/agriculture/quality/schemes/legislation/index_fr.htm.

Sisällön puolesta kannattaa tutustua komission jo hyväksymiin yhtenäisiin asiakirjoihin, jotka on jo julkaistu EUVL:ssä (saatavilla DOOR-tietokannassa).

Jos yhtenäistä asiakirjaa halutaan muuttaa, muutoshakemuksen voi tehdä muukin kuin alkuperäisen hakemuksen toimittanut tuottajaryhmä. Kyseisten tuottajien on kuitenkin toimittava niiden tuotteiden parissa, joita nimityksen muutos koskee.

1. NIMI/NIMET

TÄRKEÄÄ: Nimen on oltava käytössä ja tarkoitettava kyseistä tuotetta. Kuvitteellisia tai tekaistuja nimiä ei hyväksytä. Nimiä, joilla tuotetta kuvataan yleisesti ja jotka eivät viittaa suoraan juuri kyseiseen tuotteeseen, ei myöskään hyväksytä.

Todiste nimen käytöstä: nimeä on pitänyt käyttää kaupankäynnissä tai yleisessä kielenkäytössä tarkoittamaan kyseistä tuotetta jo ennen hakemuksen tekemistä. Olisi hyödyllistä kuvailla kaupallista tai kielellistä käyttöä.

Sellaisten sanojen käyttöä, joilla on erityinen kuvaileva merkitys (esim. ”omintakeinen”, ”perinteinen”, ”maatilan” ja ”luonnollinen”), on yleensä vältettävä. Niitä voidaan kuitenkin käyttää, jos ne ovat on erottamaton osa nimeä, jolla tuotetta kuvataan.

Kieli ja kirjoitusasu:

– Nimi on kirjoitettava kielellä, jota alkuperäalueella käytetään. Se voi olla kansalliskieli, vähemmän käytetty kieli, murre tai kieli, jota alueella on perinteisesti käytetty tuotteen kuvailemisessa.

– Jos nimeä ei kirjoiteta latinalaisilla kirjaimilla, on toimitettava myös nimen latinalainen kirjoitusasu. Huom. ”latinalaisella kirjoitusasulla” ei tarkoiteta käännoästä eikä translitterointia, vaan kirjoitusasua, joka kuulostaa (suunnilleen) samalta kuin nimi luettuna alkuperäisessä kirjoitusasussaan.

– Jos samasta tuotteesta käytetään useampaa kuin yhtä nimeä (esim. sekä kansalliskielen että alueellisen kielen mukaista nimeä),

– hakija voi halutessaan rekisteröidä yhden nimen tai kaikki nimet,

– nimet on erotettava toisistaan vinoviivalla ”/” (sanaa ”tai” ei pidä käyttää):
”Lorem-Ipsum” / ”Lorus-Ipsus”.

– Jos nimillä tarkoitetaan todellisuudessa eri tuotteita, jokaisesta erinimisestä tuotteesta laaditaan erillinen hakemus. Aina kun kaksoisnimi mainitaan, se on toistettava kokonaan. Tekstiä voidaan keventää käyttämällä ilmaisuja kuten ”tämä juusto” ja ”tämä omena” silloin, kun niiden merkitys on yksiselitteinen.

Jos yhdellä nimellä tarkoitetaan useampaa kuin yhtä erillistä tuotetta (esim. tuotetta raakana ja valmistettuna), nimeä on käytettävä tarkoittamaan tuotetta sen jokaisessa muodossa. Molemmat tuotteet on kuvattava, ja kaikkien rekisteröintiedellytysten on täytyttävä molemmissa tuotteissa (esim. raaka kala ja kalavalmiste). Jos kaikki rekisteröintiedellytykset täyttyvät, yksi hakemus riittää.

Tarkkuus on tärkeää: nimen on oltava täsmälleen sama (samat sanat, samat kirjaimet) aina, kun sitä käytetään yhtenäisessä asiakirjassa.

Yhtenäisessä asiakirjassa on esitettävä perustelu silloin, kun suojatulla alkuperänimityksellä viitataan jonkin maan nimeen tai siihen sisältyy jonkin maan nimi.

Jos nimitykseen sisältyy kasvilajikkeen tai eläinrodun nimi tai se muodostuu niistä, on kuvattava, kuinka asetuksen (EU) N:o 1151/2012 42 artiklassa säädetyt edellytykset täyttyvät.

2. JÄSENVALTIO TAI KOLMAS MAA

Ilmoittakaa sen maan nimi, jossa tuote on tuotettu. Jos tuotanto sijoittuu useamman kuin yhden maan alueelle eli jos maantieteellinen alue ulottuu maan rajojen yli, luetelkaa kaikki maat.

3. MAATALOUSTUOTTEEN TAI ELINTARVIKKEEN KUVAUS

3.1. Tuotetyyppi

Yhtenäisessä asiakirjassa on käytettävä asetuksen (EU) N:o 668/2014 liitteessä XI olevaa luokittelua.

3.2. Kuvaus 1 kohdassa nimetystä tuotteesta

TÄRKEÄÄ: Tuotteen on oltava erityinen: kyseessä olevan tuotteen on erotuttava ominaisuuksiltaan muista tuotteista. Hakijan on mietittävä, mikä tekee juuri tästä tuotteesta erityisen. Millä tavalla se eroaa samaan luokkaan kuuluvasta toisesta tuotteesta? Tuotteen ei välttämättä tarvitse olla ainutlaatuinen, mutta jos mikään ei erota sitä muista hyödyketuotteista, SAN- tai SMM-hakemusta ei voida hyväksyä.

Kuvauksen aluksi on hyvä esittää yksityiskohtaisesti tuotetyyppi, vaikka se vaikuttaakin alkuperäiskielellä toistolta. Hyvä aloitustapa on esimerkiksi seuraava: ”Lorem-Ipsum apple” on ... lajikkeen omena ...

Nimitystä ”*Lorem-Ipsum apple*” ei käännetä, kun se julkaistaan EUVL:ssä. Lukija kuitenkin näkee heti omalla kielellään, mikä tuote on kyseessä: ”Lorem-Ipsum apple” on omena ...

TÄRKEÄÄ: Kuvauksessa on annettava teknisiä ja tieteellisiä tietoja kyseisestä tuotteesta. Esittäkää tietoja tuotteen erityiseksi tekevästä fyysisistä, mikrobiologisista, kemiallisista ja aistinvaraisista ominaisuuksista. Sellaisia fyysisiä, mikrobiologisia, kemiallisia ja aistinvaraisia ominaisuuksia, jotka ovat luonteenomaisia tuotteen edustamalle tyypille, lajikkeelle tai rodulle, ei pidä mainita. Kuvauksen on oltava tarkka, ja siinä on käytettävä maataloustieteen tai elintarviketeknologian terminologiaa. Käyttäkää määritelmiä ja normeja, joita tavallisesti käytetään kyseisen tuotteen osalta. Samoin on käytettävä tavanomaisia mittayksiköitä ja vertailukohtia tai -tekniikoita.

TÄRKEÄÄ: Tämän kohdan on oltava yhteneväinen 5 kohdan kanssa tuotteen erityisominaisuuksien osalta.

Laiduneläimistä peräisin olevissa eläintuotteissa kannattaa mainita laidunkauden vähimmäiskesto (kuukausina tai kokonaisuikana vuodessa).

3.3. Rehu (vain eläinperäiset tuotteet) ja raaka-aineet (vain jalostetut tuotteet)

Jos tuote ei ole jaloste, tämä kohta jätetään tyhjäksi.

SAN:

Kaiken rehun on oltava peräisin asianomaiselta maantieteelliseltä alueelta (asetuksen (EU) N:o 1151/2012 5 artiklan 1 kohdan c alakohta). Vahvistakaa siis, että kaikki eläinten rehu on peräisin asianomaiselta maantieteelliseltä alueelta.

Poikkeus kuitenkin sallitaan, jos ei ole teknisesti mahdollista hankkia kaikkea rehua asianomaiselta maantieteelliseltä alueelta (komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 664/2014 1 artikla). Tämän säännöksen nojalla eläimille voidaan antaa rehua, joka ei ole peräisin asianomaiselta maantieteelliseltä alueelta, mutta ainoastaan, jos kyseisellä alueella tuotettu rehu ei riitä ja edellyttäen, ettei tuotteen ja maantieteellisen ympäristön välinen yhteys muutu. Tällaisen muualta tulevan rehun osuus ei myöskään saa koskaan ylittää 50:tä prosenttia (ilmaistuna kuiva-aineena vuotuiselta perustalta) eläimen saamasta kaikesta ravinnosta.

Jos eläinten ruokintaan on lisättävä rehua, joka ei ole peräisin asianomaiselta maantieteelliseltä alueelta, kuvatkaa näitä poikkeuksia yksityiskohtaisesti ja esittäkää perustelut komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 664/2014 1 artiklan mukaisesti. Ilmoittakaa asianomaisen maantieteellisen alueen ulkopuolelta peräisin olevan rehun prosenttiosuus (ilmaistuna kuiva-aineena vuotuiselta perustalta), selittäkää, miksei teknisesti ole mahdollista hankkia 100:aa prosenttia rehusta asianomaiselta maantieteelliseltä alueelta, ja osoittakaa, etteivät tuotteen laatu tai ominaisuudet, jotka johtuvat olennaisesti tietystä maantieteellisestä ympäristöstä, muutu.

Kaikkien raaka-aineiden on oltava peräisin asianomaiselta maantieteelliseltä alueelta (asetuksen (EU) N:o 1151/2012 5 artiklan 1 kohdan c alakohta). Vahvistakaa siis, että kaikki raaka-aineet ovat peräisin asianomaiselta maantieteelliseltä alueelta.

Jos alkuperänimitys oli tunnustettu alkuperämaassaan ennen 1. päivää toukokuuta 2004, raaka-aineet voivat kuitenkin tietyissä hyvin perustelluissa olosuhteissa olla peräisin maantieteelliseltä alueelta, joka on laajempi tai eri kuin rajattu maantieteellinen alue (asetuksen (EU) N:o 1151/2012 5 artiklan 3 kohta). Jos hakemuksessa aiotaan vedota poikkeukseen, kannattaa ottaa yhteyttä kansallisiin viranomaisiin.

Jos on syytä sallia raaka-aineet, jotka eivät ole peräisin asianomaiselta maantieteelliseltä alueelta, kuvatkaa näitä poikkeuksia yksityiskohtaisesti ja esittäkää perustelut asetuksen (EU) N:o 1151/2012 5 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

On syytä mainita käytetyt rehut ja raaka-aineet sekä kaikki sovelletut vaatimukset, kuten laatuluokka, ruholuokka, lajike tai rotu, rasvapitoisuus jne.

SMM:

Kuvatkaa kaikkia raaka-aineiden hankintaa koskevia rajoituksia ja perustelkaa ne. Koska tällaisilla rajoituksilla voidaan rajoittaa sisämarkkinoiden toimintaa, ne on ehdottomasti perusteltava yhteyttä ajatellen (esim. tuotteen erityisyyteen liittyvillä laatukriteereillä). Raaka-ainehankintojen rajoittaminen kyseisen jäsenvaltion alueelle ei yleensä ole perusteltua. Rajoitukset, jotka koskevat raaka-aineiden hankintaa kyseiseltä maantieteelliseltä alueelta, voivat olla perusteltuja.

Mainitkaa käytetyt raaka-aineet sekä mahdolliset laatuvaatimukset, kuten laatuluokka, ruholuokka, lajike tai rotu, rasvapitoisuus jne.

3.4. Erityiset tuotantovaiheet, joiden on tapahduttava yksilöidyllä maantieteellisellä alueella

SAN:

Kaikkien tuotantovaiheiden on tapahduttava asianomaisella maantieteellisellä alueella (asetuksen (EU) N:o 1151/2012 5 artiklan 1 kohdan c alakohta). Vahvistakaa siis, että kaikki tuotantovaiheet tapahtuvat asianomaisella maantieteellisellä alueella.

Ainoa mahdollinen poikkeus koskee raaka-aineiden alkuperää (ks. kohta 3.3). Jos alkuperänimitys oli tunnustettu alkuperämaassaan ennen 1. päivää toukokuuta 2004, raaka-aineet voivat tietyissä hyvin perustelluissa olosuhteissa olla peräisin maantieteelliseltä alueelta, joka on laajempi tai eri kuin rajattu maantieteellinen alue (asetuksen (EU) N:o 1151/2012 5 artiklan 3 kohta). Tällaisessa tapauksessa tuotantovaiheet voidaan laillisesti toteuttaa rajatun maantieteellisen alueen ulkopuolella. Koska tällaisen poikkeuksen kuvaus ja perustelut on pitänyt esittää jo kohdassa 3.3, tässä tarvitsee enää vain viitata kyseiseen kohtaan.

SMM:

Ainakin yhden tuotantovaiheista on tapahduttava rajatulla maantieteellisellä alueella (asetuksen (EU) N:o 1151/2012 5 artiklan 2 kohdan c alakohta).

Kuvatkaa – ei kuitenkaan liian yksityiskohtaisesti – kaikki ne vaiheet raaka-aineiden hankinnasta lopputuotteeseen asti, jotka on toteutettava asianomaisella maantieteellisellä alueella. Esimerkiksi teurastus- ja leikkausvaihe ovat osa lihan tuotantoprosessia. Viipalointi, raastaminen ja pakkaaminen eivät sitä vastoin ole osa tuotantoprosessia, joten niitä on kuvattava kohdassa 3.6.

Rajoituksia ja poikkeuksia on kuvattava ja ne on perusteltava. Jos rajoituksia on jo kuvattu kohdassa 3.3, viittaus kyseiseen kohtaan riittää.

3.5. Tuotteen, johon rekisteröity nimi viittaa, viipalointia, raastamista ja pakkaamista koskevat erityiset säännöt

Tätä kohtaa ei ole pakko täyttää. Mainitkaa ja perustelkaa kyseisiä toimia koskevat säännöt ja rajoitukset eli vaiheet, jotka tapahtuvat lopputuotteen valmistumisen jälkeen.

TÄRKEÄÄ: Maantieteellisistä rajoituksista on esitettävä hyvät tuotekohtaiset perustelut.

Pakkaaminen alueen ulkopuolella voidaan kieltää ainoastaan poikkeustapauksissa, koska se rajoittaa sisämarkkinoiden vapauksia. Hakijan on selvennettävä, estääkö rajoitus sisäänostajaa (kuten toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevaa valintamyymälää) esimerkiksi pakkaamasta tuotetta uudelleen tai viipaloimasta sitä. Tällainen rajoitus on perusteltava.

3.6. Tuotteen, johon rekisteröity nimi viittaa, merkitsemistä koskevat erityiset säännöt

Tätä kohtaa ei ole pakko täyttää, mutta mahdolliset merkintävaatimukset, kuten se, että tuotteen logo on liitettävä tuotemerkintään, voidaan mainita. Yhtenäiseen asiakirjaan voidaan liittää mustavalkoinen logo. Tästä voi olla hyötyä muiden jäsenvaltioiden tarkastajille, jotka valvovat hakijan oikeuksia. Jos edellytetään tuotteen logon liittämistä tuotemerkintään, kaikilla tuottajilla on oltava mahdollisuus saada logo käyttöönsä.

Jäsenvaltioiden tai EU:n lainsäädäntöön sisältyviä merkintävaatimuksia ei tarvitse toistaa, koska niitä sovelletaan SAN- tai SMM-rekisteröinnistä riippumatta, ja jos sääntöjä muutetaan, SAN- tai SMM-tuottajien on ehkä tehtävä muutoshakemus.

Muita vaihtoehtoisia merkintätapoja ei tarvitse ilmoittaa.

4. MAANTIETEELLISEN ALUEEN TARKKA RAJAUS

Tarkkuus on tärkeää. Eritelmässä maantieteellinen alue kuvataan viittaamalla mahdollisimman paljolti alueen fyysisiin rajoihin (esim. jokiin, maanteihin) tai hallinnollisiin rajoihin. Viljelijöille ja tarkastajille on oltava selvää, ovatko yksittäiset pellot alueen sisäpuolella vai ulkopuolella. Liian yleisluonteisia kuvauksia on vältettävä.

Yhtenäisessä asiakirjassa alueen rajat ilmoitetaan lyhyesti: jos alue kattaa 50 kuntaa 55 kuntaa käsittävässä maakunnassa, näitä 50:tä kuntaa ei tarvitse luetella, vaan voidaan todeta esimerkiksi seuraavasti: ”Lorem-Ipsumin maakunta, lukuun ottamatta Dolorin, Sitin, Ametin, Magnan ja Adipiscingin kuntia.”

TÄRKEÄÄ: Maantieteellinen alue on rajattava niin, että mielessä pidetään paikan ja tuotteen välinen yhteys.

Mainitkaa, rajoittuuko alue siellä sijaitseviin erityisiin vyöhykkeisiin (esim. kala-altaisiin) tai maaperätyyppeihin. Alueen olisi hyvä olla yhtäjaksoinen ja yhtenäinen, myös sille leimallisten ympäristöominaisuuksien kannalta. Tämä on tärkeää yhteyden osoittamisen kannalta.

Maantieteellisestä alueesta kannattaa liittää mukaan kartta.

5. YHTEYS MAANTIETEELLISEEN ALKUPERÄÄN

TÄRKEÄÄ: Yhteys maantieteelliseen alueeseen on keskeisin osa yhtenäistä asiakirjaa. Hakijan on osoitettava, miten tuotteen ominaisuudet johtuvat maantieteellisestä alueesta ja mitkä ovat ne luonnolliset, inhimilliset ja muut tekijät, joiden ansiosta tuote on erityinen.

Tässä kohdassa on kuvattava tuotteen erityisominaisuuksia ja niitä maantieteellisen alueen erityispiirteitä, joista tuotteen erityisominaisuudet johtuvat tai jotka vaikuttavat niihin, ja sitä, miten tämä tapahtuu. Tätä siis kutsutaan maantieteellisen ympäristön ja tuotteen laadun väliseksi yhteydeksi.

Kuvauksessa on myös korostettava, millä tavalla tuotteen tuotantomenetelmät ovat muita menetelmiä paremmat ja miten ne tekevät tuotteesta erityisen ja erikoislaatuisen.

SMM-hakemus: Mainitkaa selkeästi, perustuuko hakemus erityislaatuun tai maineeseen tai muuhun ominaisuuteen, joka johtuu tuotteen maantieteellisestä alkuperästä.

Tuotteen erityisyys

Tuotteen erityisominaisuuksien kuvauksen on vastattava kohtaa 3.2. Välttää toistoa mahdollisimman pitkälti.

Määrittäkää ja kuvatkaa, mikä tekee juuri kyseisestä tuotteesta erityisen muihin samankaltaisiin tuotteisiin verrattuna. Mainitkaa ainoastaan ne tuotteen erityisominaisuudet, jotka johtuvat (aiheutuvat) maantieteellisen alueen erityispiirteistä.

TÄRKEÄÄ: Tuotteesta ei pidä esittää sellaisia ominaisuuksia, joilla ei ole mitään yhteyttä maantieteelliseen alueeseen tai taitotietoon tai mitään merkitystä tuotteen maineelle. Taitotieto on perusteltava konkreettisesti ja tarkasti.

Myös nimen aiempi **ja** nykyinen käyttö on osoitettava konkreettisin esimerkein, kuten tuotteen markkinointimateriaalin avulla.

Maantieteellisen alueen erityisyys:

TÄRKEÄÄ: Hakijan on määriteltävä ja kuvattava sellaiset rajatun maantieteellisen alueen ominaispiirteet, jotka ovat yhteyden kannalta merkityksellisiä. Tällaisia voivat olla muun muassa maaperän ja ilmaston ominaispiirteet, pinnanmuodostus, sademäärä, valon määrä tai korkeusolot. Tässä ei pidä esittää sellaisia maantieteellisen alueen ominaisuuksia, joilla ei ole vaikutusta tuotteen erityisyyteen. Yleisluonteisia ilmaisuja (esim. ”kaunis maisema”) ei pidä käyttää.

Myös paikallisten tuottajien taitotietoa voidaan kuvata. Taitotiedon on oltava erityistä ja omintakeista: tavanomainen tuotanto ei riitä.

Miten maantieteellisen alueen erityisyyspiirteet vaikuttavat tuotteen erityisyyteen (yhteys)

TÄRKEÄÄ: Osoittakaa, miten alueella esiintyvät tekijät saavat aikaan tuotteen ominaisuudet. Esittäkää objektiiviset perustelut, jotka osoittavat maantieteellisen alueen erityispiirteiden ja tuotteen erityisominaisuuksien välisen yhteyden.

Ilmoittakaa maineeseen perustuvissa SMM-hakemuksissa syyt siihen, miksi kyseinen tuote on yhteydessä maantieteelliseen alueeseen.

Mainitkaa maineen taustalla oleva erityisyys, ja esittäkää täsmällisiä tietoja ja seikkoja, joihin tämä maine perustuu. Tämä yhteys voidaan osoittaa esimerkiksi lehtileikkein.

Osoittakaa, että tuotteen maine on yhteydessä sen nimeen ja johtuu maantieteellisestä alueesta. Maine voidaan osoittaa esimerkiksi palkinnoin, ammattikirjallisuudessa tai -lehdissä esitetyin viittauksin, ruoanlaittojulkaisuissa esiintyvin erityismaininnoin jne.

Eritelmän julkaisutiedot

(Asetuksen (EU) N:o 1151/2012 8 artiklan 2 kohta)

Lopuksi yhtenäiseen asiakirjaan liitetään tuote-eritelmä. Kansalliset viranomaiset julkaisevat eritelmän internetsivustolla ja lisäävät yhtenäisen asiakirjan loppuun linkin eritelmään.